evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt:	MO-ME-N-T MOderní MEtody s Novými Technologiemi
Reg.č.:	CZ.1.07/1.5.00/34.0903
Operační program:	Vzdělávání pro konkurenceschopnost
Škola:	Hotelová škola, Vyšší odborná škola hotelnictví a turismu a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Poděbrady
Tematický okruh:	Počátky filozofie novověku
Jméno autora:	Mgr. Marek Feller
Datum:	20. 11. 2013
Ročník: (Cíl. skupina):	4.
Anotace:	Po seznámení se základními přístupy k možnostem lidského poznání (empirismus, racionalismus, senzualismus) jsou představeny důležité osobnosti daného období (J. Locke, R.Descartes, G. W. Leibniz a další)

Problém poznání v novověké filozofii

- věk „rozumu“
- ideálem poznání matematika
- hledání všeobecně platné a jisté metody

Empirismus

- z řec. „empiria“ = zkušenost
- popření jakýchkoli vrozených idejí
- jediný pramen poznání je zkušenost (Francis Bacon, Locke)
- rozumovou činnost chápou jako spojování vjemů v pojmy
- rozumové závěry musí být zkušeností ověřitelné
- popírá absolutní pravdy
- vědecká metoda: indukce (pozorování, experiment)

Racionalismus

- suverenita lidského rozumu
- rozumové schopnosti a přirozené poznání člověka
- racionální myšlení = skutečné poznání
- představitelé: Descartes, Leibniz, Spinoza
- zdůrazňuje význam vědy, vzdělání a kultury
- viz. osvícenství („světlo“ rozumu X tma nevědomosti)

Senzualismus

- z lat. „sensus“ (počitek, smysl)
- druh empirismu (odvozuje poznání ze smyslových počitků)
- představitelé: Locke, Hobbes

John Locke (1632 – 1704)

- anglický empirik, senzualista, teoretik státu a práva
- představitel osvícenství
- dílo: Rozprava o lidském rozumu
- lidé jsou si od přírody rovni
- panovník vládne z vůle lidu, má povinnost chránit svobody občanů a jejich vlastnictví
- dělba moci ve státě (mezi panovníka a parlament)
- náboženské pravdy musí být v souladu s rozumem
- výchova: praxe má přednost před teorií (osobní zkušenost)
- lidské vědomí při narození =„tabula rasa“ (nepopsaná deska)

„Nic není v rozumu, co nebylo dříve ve smyslech.“

René Descartes (1596 – 1650)

- francouzský filozof, matematik a fyzik
- významný racionalista
- průkopník novodobé víry v rozum
- kritika dosavadního vědění, zejména scholastiky
- pochybnost o poznatcích založených na smyslech
- metoda dedukce

„Cogito ergo sum – Myslím, tedy jsem.“

- jako nepochybné se jeví pouze to, že pochybuji
- myslící substance nezávislá na hmotné substanci (dualismus)

Gotfried Wilhelm Leibniz (1646 – 1716)

- vědec, právník, diplomat
- důraz na analýzu (rozbor složených prvků a pravd na elementární prvky)
- důraz na logiku coby početní umění (umění myšlení)
- „monady“:

• věčné, nezničitelné duchovní atomy
• jsou podstatou světa

George Berkeley (1684 – 1753)

- subjektivní idealismus
- snaha vyvrátit materialismus (a ateismus)
- popírá vše hmotné

- být znamená být vnímán
- všechny věci jsou jen komplex našich počitků (naše subjektivní představa)
- nezávisle na subjektu žádné věci neexistují
- ideje jsou v lidech vyvolávány Bohem

David Hume (1711 – 1776)

- empirismus, senzualismus
- „agnosticismus“:

- věci a podstata jevů jsou nepoznatelné
- nelze poznat věci mimo naše počitky a vjemy
- oznáváme pouze to, co je v naší hlavě (ne vnější svět)